

Besluit tot wijziging van het besluit van 9 augustus 2021 van het afdelingshoofd Bodembeheer tot het vaststellen van gronden gelegen in Willebroek als site 'Voormalige papierfabriek en omgeving in Willebroek'

Rechtsgrond(en)

Dit besluit is gebaseerd op:

- het Bodemdecreet van 27 oktober 2006, artikel 23, 37, 42, artikelen 140 tot en met 145 en 156,
- het besluit van de administrateur-generaal van de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij van 1 december 2022 tot regeling van de delegatie van handtekening aan sommige personeelsleden van de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij, artikel 16.

Motivering

Dit besluit is gebaseerd op de volgende motieven:

De OVAM heeft een beleid uitgewerkt waarbij ze meerdere gronden die verontreinigd zijn als gevolg van een welbepaalde bodemverontreinigende activiteit overeenkomstig artikel 140 van het Bodemdecreet van 27 oktober 2006 kan vaststellen als site om een integrale aanpak van de bodemverontreiniging te kunnen realiseren.

In toepassing van voormelde bepaling heeft de OVAM bij beslissing van 9 augustus 2021 de site 'Voormalige papierfabriek en omgeving in Willebroek' vastgesteld met indeling van de gronden in een zone F (zuidelijk deel van het voormalige fabrieksterrein Denaeyer dat ontwikkeld werd tot een woonzone), zone H – Heindonksesteenweg, zone K – Kebbinglei en zone O – Oostvaarddijk.

Conform artikel 2 van dit sitebesluit voert de OVAM voor elke van de voormelde zones van de site een afzonderlijk siteonderzoek uit voor de (potentiële) historische bodemverontreiniging vastgesteld in het verkennend bodemonderzoek 'Samenvattend overzicht bijkomend verkennend bodemonderzoek PFAS, Willebroek, Projectnummer SOL18110275' dd. 19 juli 2021, uitgevoerd door Sertius nv, en dit binnen de 12 maanden na de bekendmaking van het sitebesluit in het Belgisch Staatsblad, d.i. 17 augustus 2022. Omwille van de complexiteit en de snel evoluerende wetenschappelijke inzichten over PFAS konden de siteonderzoeken nog niet worden afgerond en een verlenging van de termijn voor de uitvoering van de siteonderzoeken is dan ook noodzakelijk.

Verder moet nog rekening worden gehouden met volgende elementen:

- Op 7 juli 2022 ontving de OVAM het verslag met de tussentijdse resultaten van het in uitvoering zijnde siteonderzoek voor zone F '*Tussentijds verslag van het siteonderzoek PFAS-onderzoek papierfabriek De Naeyer, Willebroek (Zone F), referentie E21/4859*', opgemaakt door de erkende bodemsaneringsdeskundige Abesim. De erkende bodemsaneringsdeskundige concludeert in het verslag dat de bodem ter hoogte van de volledig onderzochte zone verontreinigd is met PFAS. De verontreiniging is zowel verticaal als horizontaal niet afgeperkt. Ten noordoosten ligt de huidige KMO-zone met een talud van onbekende oorsprong. Deze zone is ook deel van de voormalige papierfabriek Denaeyer;

- De erkende bodemsaneringsdeskundige TAUW heeft in april 2022 ter hoogte van deze KMO-zone indicatief het vaste deel van de aarde en het grondwater onderzocht op de parameters PFAS en ook in deze zone worden zeer hoge waarden aan PFAS gemeten. Dit doet vermoeden dat er ook in de KMO-zone één of meerdere bronzones met PFAS aanwezig kunnen zijn;

- Op basis van het historisch onderzoek van 18 oktober 2022 opgemaakt door de erkende bodemsaneringsdeskundige Sertius en de beschikbare oriënterende bodemonderzoeken voor de voormalige papierfabriek Denaeyer kan afgeleid worden dat ter hoogte van het noordelijk deel (huidige KMO-zone) afvalwater afkomstig van de voormalige papierfabriek Denaeyer via grachten en vijvers afgevoerd werd. Bijgevolg hebben de activiteiten van de papierfabriek ook ter hoogte van de KMO-zone potentieel PFAS bodemverontreiniging kunnen veroorzaken. Derhalve werden op percelen van de KMO-zone dezelfde historische activiteiten uitgevoerd als deze waarvoor de site werd vastgesteld. De OVAM oordeelt het daarom opportuun om de zone F van de site uit te breiden met de volgende percelen (KMO-zone) en dus deze gronden ook het voorwerp te laten uitmaken van het siteonderzoek:

Perceel	Adres
12342B0467/00P008	Mechelsesteenweg znd nr, 2830 Willebroek
12342B0467/00G008	Mechelsesteenweg znd nr, 2830 Willebroek
12342B0467/00N008	Victor Dumonlaan znd nr, 2830 Willebroek
12342B0467/00C004	Mechelsesteenweg znd nr, 2830 Willebroek
12342B0467/00D004	Victor Dumonlaan 32, 2830 Willebroek
12342B0467/00H003	Victor Dumonlaan 38, 2830 Willebroek
12342B0523/00K000	Victor Dumonlaan 30, 2830 Willebroek
12342B0523/00H000	Victor Dumonlaan 28, 2830 Willebroek
12342B0467/00V003	Victor Dumonlaan 26, 2830 Willebroek

- Op respectievelijk 9 maart 2022, 1 april 2022 en 9 mei 2022 ontving de OVAM het verslag met de tussentijdse resultaten van het uitgevoerde siteonderzoek ter hoogte van respectievelijk zone H, zone K en zone O. Uit deze tussentijdse verslagen blijkt dat het grondwater horizontaal en verticaal niet binnen de respectievelijke zones af te perken is voor de (potentiële) historische bodemverontreiniging vastgesteld in het verkennend bodemonderzoek 'Samenvattend overzicht bijkomend verkennend bodemonderzoek PFAS, Willebroek, Projectnummer SOL18110275' dd. 19 juli 2021, uitgevoerd door Sertius nv. Daarenboven blijkt uit deze tussentijdse verslagen dat de verontreiniging in het grondwater zich kan uitstrekken tot een nabijgelegen vastgestelde zone. Ook wordt in deze verslagen aangegeven dat de bron van de (potentieel) historische verontreiniging mogelijks ook te wijten is aan de waterlopen die door de voormalige papierfabriek Denaeyer gebruikt werden voor het afvoeren van afvalwater. De waterbodemonderzoeken ter hoogte van deze waterlopen zijn momenteel in uitvoering door de betreffende waterloopbeheerders (de Provincie Antwerpen en De Polder). Bijgevolg wordt aangenomen dat de grondwaterverontreiniging te wijten is aan verschillende bronnen. Dit doet vermoeden dat ter hoogte van de voormalige papierfabriek en omgeving een omvangrijke (potentieel) historische verontreiniging in het grondwater aanwezig is die binnen de lopende siteonderzoeken voor zone F, K, H en O en de waterbodemonderzoeken niet af te perken is omwille van het vermengde karakter. In het verslag met de tussentijdse resultaten van het uitgevoerde siteonderzoek ter hoogte van zone O wordt ook een verontreiniging met onder meer zware metalen en PAK's in het vaste deel van de aarde vastgesteld ter hoogte van de particuliere woonhuizen aan de Oostvaardijk, waarvan de bron mogelijk gelinkt kan worden aan de voormalige papierfabriek. Hiervoor is ook verder bron- en bodemonderzoek noodzakelijk;

- De voormalige papierfabriek, de waterlopen in de onmiddellijke omgeving en het provinciaal domein Broek de Naeyer zijn opgenomen in het LIFE-project PFASTER. Met dit project wordt ingezet op onderzoek naar de samenstelling en ruimtelijke verspreiding van PFAS en worden innovatieve technieken getest voor de sanering van de verontreiniging. Het LIFE-project PFASTER is een samenwerking van de OVAM, de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM), het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO), VITO, Novobiom, bio2clean, KU Leuven, Envisan, TAUW, de Provincie Antwerpen en de Universiteit van Antwerpen. De opstart van dit project maakt eveneens duidelijk dat een globaal bodemonderzoek van het grondwater die de verschillende zones overstijgt, nodig is;

Om voormelde redenen is een afzonderlijk siteonderzoek voor uitsluitend de grondwaterverontreiniging ter hoogte van de voormalige papierfabriek Denaeyer én omgeving aangewezen. Dit zonder afbreuk te doen aan de verplichting van de waterloopbeheerders om het waterbodemonderzoek uit te voeren conform de beslissing van de Vlaamse Regering van 26 november 2021 tot aanwijzing van waterbodem voor de uitvoering van een waterbodemonderzoek (de Fabriekloop, de Zwarte Beek, de Arkenbosloop en de oppervlaktewateren nabij en binnen het natuurgebied van het Broek De Naeyer te Willebroek). Het siteonderzoek voor het grondwater heeft als doel om de aard, de ernst en de omvang van de (potentiële) historische bodemverontreiniging vastgesteld in het verkennend bodemonderzoek 'Samenvattend overzicht bijkomend verkennend bodemonderzoek PFAS, Willebroek, Projectnummer SOL18110275' dd. 19 juli 2021, uitgevoerd door Sertius nv, en ontstaan ter hoogte van de voormalige papierfabriek, de waterlopen en het broek de Naeyer in de onmiddellijke omgeving te onderzoeken.

Om voormelde redenen is het aangewezen dat de afzonderlijke siteonderzoeken voor zone F, K, H en O zoals voorzien in artikel 2 van het sitebesluit van 9 augustus 2021 gewijzigd wordt naar afzonderlijke siteonderzoeken voor het vaste deel van de aarde voor zone F, K, H en O. Voor de zone O is het ook aangewezen om voor de verontreiniging in het vaste deel van de aarde met onder meer zware metalen en PAK's, vastgesteld ter hoogte van de particuliere woonhuizen aan de Oostvaardijk, een afzonderlijk

siteonderzoek voor het vaste deel van de aarde uit te voeren. Tevens is het aangewezen dat de termijn zoals vermeld in ditzelfde artikel voor het uitvoeren van de siteonderzoeken voor het vaste deel van de aarde voor zones F, K, H en O wordt verlengd. De verslagen van de siteonderzoeken voor het vaste deel van de aarde voor zone K, H en O moeten uiterlijk op 1 april 2025 bij de OVAM worden ingediend. Het verslag van siteonderzoek voor het vaste deel van de aarde voor zone F dient uiterlijk ingediend bij de OVAM op 1 september 2028. Het verslag van siteonderzoek voor het grondwater ter hoogte van de voormalige papierfabriek Denaeyer en omgeving dient uiterlijk ingediend bij de OVAM op 1 september 2028.

De voormalige bodemverontreinigende activiteiten waarvoor de site werd vastgesteld, dateren hoofdzakelijk van vóór 1995. In de periode 1990 tot 2014 heeft de voormalige papierfabriek in vereffening de gronden ter hoogte van de KMO-zone verkocht aan verschillende KMO bedrijven die zich daar in de loop van de tijd kwamen vestigen. Redelijkerwijs kan verondersteld worden dat de huidige eigenaars niet betrokken waren bij de betreffende voormalige activiteiten en zij de (potentiële) historische bodemverontreiniging dus niet zelf hebben veroorzaakt.

HET AFDELINGSHOOFD BODEMBEHEER VAN DE OVAM BESLUIT:

Artikel 1. De lijst met gronden die deel uitmaken van de zone F van de site 'Voormalige papierfabriek en omgeving in Willebroek', vastgesteld bij besluit van 9 augustus 2021 van het afdelingshoofd Bodembeheer van de OVAM, wordt uitgebreid met de volgende gronden:

Perceel	Adres
12342B0467/00P008	Mechelsesteenweg znd nr, 2830 Willebroek
12342B0467/00G008	Mechelsesteenweg znd nr, 2830 Willebroek
12342B0467/00N008	Victor Dumonlaan znd nr, 2830 Willebroek
12342B0467/00C004	Mechelsesteenweg znd nr, 2830 Willebroek
12342B0467/00D004	Victor Dumonlaan 32, 2830 Willebroek
12342B0467/00H003	Victor Dumonlaan 38, 2830 Willebroek
12342B0523/00K000	Victor Dumonlaan 30, 2830 Willebroek
12342B0523/00H000	Victor Dumonlaan 28, 2830 Willebroek
12342B0467/00V003	Victor Dumonlaan 26, 2830 Willebroek

Art. 2. Hoofdstuk II van het besluit van 9 augustus 2021 van het afdelingshoofd Bodembeheer van de OVAM tot het vaststellen van gronden gelegen in Willebroek als site 'Voormalige papierfabriek en omgeving in Willebroek', bestaande uit artikel 2, wordt vervangen door wat volgt:

“ Hoofdstuk II. Uitvoering van de siteonderzoeken door de OVAM

Art. 2. De OVAM voert voor elke zone van de site 'Voormalige papierfabriek en omgeving in Willebroek' een siteonderzoek uit voor de (potentiële) historische bodemverontreiniging vastgesteld in het verkennend bodemonderzoek 'Samenvattend overzicht bijkomend verkennend bodemonderzoek PFAS, Willebroek, Projectnummer SOL18110275' dd. 19 juli 2021, uitgevoerd door Sertius nv, in het vaste deel van de aarde die tot stand gekomen is op de gronden van de zones van de voormelde site. De OVAM voert voor de zone O van de site 'Voormalige papierfabriek en omgeving in Willebroek' een siteonderzoek uit voor de verontreiniging met onder andere zware metalen en PAK's in het vaste deel van de aarde vastgesteld en tot stand gekomen ter hoogte van de particuliere woonhuizen aan de Oostvaarddijk, gelegen in de zone O van de voormelde site. De voormelde siteonderzoeken voor het vaste deel van de aarde worden uitgevoerd en het verslag ervan wordt ingediend uiterlijk 1 april 2025 voor zone K, H en O en uiterlijk 1 september 2028 voor zone F.

Art. 3. De OVAM voert voor de gronden van de site 'Voormalige papierfabriek en omgeving in Willebroek' een siteonderzoek uit voor de ((potentiële) historische bodemverontreiniging vastgesteld in het verkennend bodemonderzoek 'Samenvattend overzicht bijkomend verkennend bodemonderzoek PFAS, Willebroek, Projectnummer SOL18110275' dd. 19 juli 2021, in het grondwater die tot stand gekomen is op de gronden van de voormelde site. Het voormelde siteonderzoek voor het grondwater wordt uitgevoerd en het verslag ervan wordt ingediend uiterlijk 1 september 2028.”

Art. 3. Hoofdstuk III van het besluit van 9 augustus 2021 van het afdelingshoofd Bodembeheer van de OVAM tot het vaststellen van gronden gelegen in Willebroek als site 'Voormalige papierfabriek en omgeving in Willebroek', bestaande uit artikel 3 en 4, wordt vervangen door wat volgt:

“ Hoofdstuk III. Vrijstelling van saneringsplicht

Art. 4. Op basis van de beschikbare gegevens van de gronden opgenomen in dit sitebesluit is de OVAM van oordeel dat, de eigenaars, exploitanten en gebruikers van deze gronden voldoen aan de voorwaarden opgenomen in artikel 23 van het Bodemdecreet voor de mogelijke ernstige bodemverontreiniging tot stand gekomen door de activiteiten van de voormalige papierfabriek Denaeyer op de betreffende gronden. De eigenaars, exploitanten en gebruikers worden bijgevolg vrijgesteld van de verplichting om tot bodemsanering over te gaan voor de betreffende bodemverontreiniging.

Art. 5. Als de OVAM naar aanleiding van de uitvoering van de siteonderzoeken op basis van nieuwe gegevens vaststelt dat een eigenaar, exploitant of gebruiker niet voldoet aan de voorwaarden van artikel 23 van het Bodemdecreet, vervalt de vrijstelling van de verplichting vermeld in artikel 4, , en kan de OVAM de betreffende eigenaar, exploitant of gebruiker alsnog verplichten om te voldoen aan de bepalingen van de artikels 19 tot en met 23 en 102 tot en met 118.”

Art. 4. Hoofdstuk IV van het besluit van 9 augustus 2021 van het afdelingshoofd Bodembeheer van de OVAM tot het vaststellen van gronden gelegen in Willebroek als site 'Voormalige papierfabriek en omgeving in Willebroek', bestaande uit artikel 5 en 6, wordt vervangen door wat volgt:

“Hoofdstuk IV. Overdracht van grond

Art. 6. De OVAM verleent overeenkomstig artikel 145, tweede lid, van het Bodemdecreet in geval van overdracht van een tot de site behorende grond en in afwachting van het siteonderzoek, de vrijstelling van de onderzoeksplicht vermeld in artikel 102, §1 van het Bodemdecreet, voor zover er geen andere risico-inrichtingen voorkomen of voorkwamen dan de voormalige historische activiteiten.

In afwijking van het eerste lid, vervalt de vrijstelling van de onderzoeksplicht, vermeld in artikel 102, §1 van het Bodemdecreet als de OVAM in de periode vóór het siteonderzoek en tijdens de uitvoering van het siteonderzoek alsnog vaststelt dat de eigenaar niet voldoet aan de voorwaarden van artikel 31,§3 van het Bodemdecreet en de OVAM de eigenaar hier schriftelijk op gewezen heeft.

Gelet op artikel 4 van hoofdstuk III van dit besluit, kunnen de gronden opgenomen in deze site overgedragen worden zonder voorafgaande bodemsanering uit te voeren voor de (potentieel) historische bodemverontreiniging die verband houdt met de voormalige historische activiteiten, voor zover er geen andere risico-inrichtingen voorkomen of voorkwamen en er geen andere bodemverontreinigingen werden vastgesteld waarvoor verdere maatregelen noodzakelijk zijn dan deze afkomstig van de voormalige historische activiteiten.

Art. 7. De OVAM zal in toepassing van artikel 160 van het Bodemdecreet de kosten verhalen op de persoon die aansprakelijk is conform artikel 16 of 25.”

Art. 5. Dit besluit treedt in werking op de datum van de bekendmaking ervan in het Belgisch Staatsblad.

Mechelen, 16.10.2024.

Het afdelingshoofd Bodembeheer van de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij,

A handwritten signature in black ink is written over a rectangular stamp. The stamp contains the alphanumeric code '20240636542' in a bold, sans-serif font.

Ann CUYCKENS